

SMÅFÖRETAGS- BAROMETERN

---

*Sveriges äldsta och största undersökning av småföretagarnas
uppfattningar och förväntningar om konjunkturen*

KALMAR LÄN

Innehåll

Småföretagsbarometern.....	2
Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län	3
Det ekonomiska läget och Kalmar läns näringslivsstruktur	4
Småföretagsbarometern – Kalmar län.....	6
<i>Sysselsättning</i>	6
<i>Orderingång</i>	7
<i>Tackat nej till order</i>	9
<i>Omsättning</i>	10
<i>Konjunkturindikatorn</i>	11
Lönsamhetsutvecklingen	15
Expansionsutsikter och hinder för expansion	17
Konjunkturrisiker.....	19
<i>Politiska risker</i>	20
<i>Personliga risker</i>	21
Appendix Finansiering.....	22
<i>Bankens lokala förankring och bemötande</i>	23

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagens egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. I år är det 30 års jubileum för Småföretagsbarometern.¹ Denna gång omfattar undersökningen 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och diagram kan hämta hem materialet från Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Sparbankernas Riksförbund och Företagarna. René Bongard, Rebecca Källström och Daniel Wiberg (Företagarna) är författare till denna publicering. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Sparbankerna

Företagarna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

¹ År 2014 gjorde vi ett uppehåll med undersökningen, så värdena för år 2014 är interpolerade.

Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län

- **Småföretagskonjunkturen** i Kalmar har haft en nedåtgående utveckling sedan den senaste mätningen år 2013, men är fortfarande positiv. Från att tidigare haft en konjunktur i nivå med riket i stort, uppvisar länet nu ett konjunkturindex en bra bit under riksgenomsnittet. Konjunkturen förväntas återhämta sig under det kommande året, men prognosen ligger fortsatt under riksgenomsnittets förväntningar.
- **Sysselsättningstillväxten** bland småföretagarna i Kalmar har legat kvar på i stort sett samma nivåer sedan 2013 och är fortfarande positiv. Bakom det sammantaget stabila nettotalet för sysselsättningstillväxten döljer sig en kombination av ökad anställningstakt i industrisektorn men en minskad sysselsättningstillväxt för tjänstesektorn. Totalt sett ökar sysselsättningen i länets företag. Förväntningarna framåt är optimistiska och företagen tror på en ökad sysselsättning kommande året, framförallt inom tjänstesektorn.
- **Orderingången** har sammantaget sett en nedgång sedan 2013 och Kalmars småföretagare ligger nu under riksgenomsnittet på detta område. Nedgången orsakas av minskade orderingångar i både tjänste- och industrisektorn. Sammantaget i länet är det 35 procent av småföretagen som uppger att de haft en ökande orderingång under det senaste året, medan 23 procent anger en vikande, vilket ger ett nettotal på 12. Båda sektorerna förväntar sig dock ökade orderingångar under det kommande året.
- **Omsättningstillväxten** i Kalmar län har ökat sedan 2013 och det är framförallt tjänsteföretagen i länet som dragit utvecklingen. Dagens sammanlagda nettotal ligger något under landet i genomsnitt. Förväntningarna inför kommande år är försiktigt optimistiska, småföretagen i Kalmar förväntar sig en marginell ökning i omsättningstillväxten under de kommande tolv månaderna.
- **Tillväxten av lönsamheten** har sedan 2013 återhämtat sig efter åren med akut finanskris och är idag tämligen god i Kalmar län. Det sammanlagda nettotalet är idag något över riksgenomsnittet och betydligt bättre än vid den senaste mätningen. Utvecklingen har framförallt drivits av tjänsteföretagen, där lönsamheten utvecklats starkt. På ett års sikt förväntas dock lönsamheten i båda sektorerna minska till strax under rikets förväntade nivåer.
- Företagen i Kalmar län upplever sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet, länet uppvisar rikets näst lägsta nettotal för expansionsutsikter. Trots detta anser 59 procent av företagen i länet att de har **goda utsikter att expandera på sikt**.
- De två främsta **tillväxthindren** i Kalmar län är brist på lämplig arbetskraft och politisk oförutsägbarhet. Nästan vart femte företag (19 procent) uppger respektive område som

största hinder för fortsatt tillväxt. Småföretagarnas upplevelse av politisk oförutsägbarhet är betydligt större i Kalmar än i riket i stort.

- Den **största konjunkturrisken** enligt företagen i Kalmar är den svenska ekonomiska utvecklingen. Därefter upplever företagen löneökningar samt internationella konjunkturfaktorer som de största konjunkturriskerna. Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Kalmar län. Liksom i riket som helhet upplever företagen i Kalmar län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare, eller ägaren blir långvarigt sjuk.

Det ekonomiska läget och Kalmar läns näringslivsstruktur

Under 2014 och i början av 2015 växte BNP och sysselsättningen i Sverige med stöd av växande inhemsk efterfrågan som i huvudsak byggde på stabil konsumtion. Sveriges exportsektor har dock haft en mindre positiv utveckling, samtidigt har efterfrågan gradvis förbättras därmed kommer investeringar och ökad export att bidra till att läget förbättras. Efterfrågan i Europa kan förväntas fortsätta att förbättras något, om ingen allvarlig störning inträffar.

Den tröga exporttillväxten har flera skäl. När det gäller geografisk specialisering har Sveriges exportföretag drabbats av de vikande marknaderna i flera av de viktigaste mottagarländerna i EU. Sveriges export är starkt beroende av de andra EU-länderna eftersom nästan 70 procent av den svenska exporten går till EU.

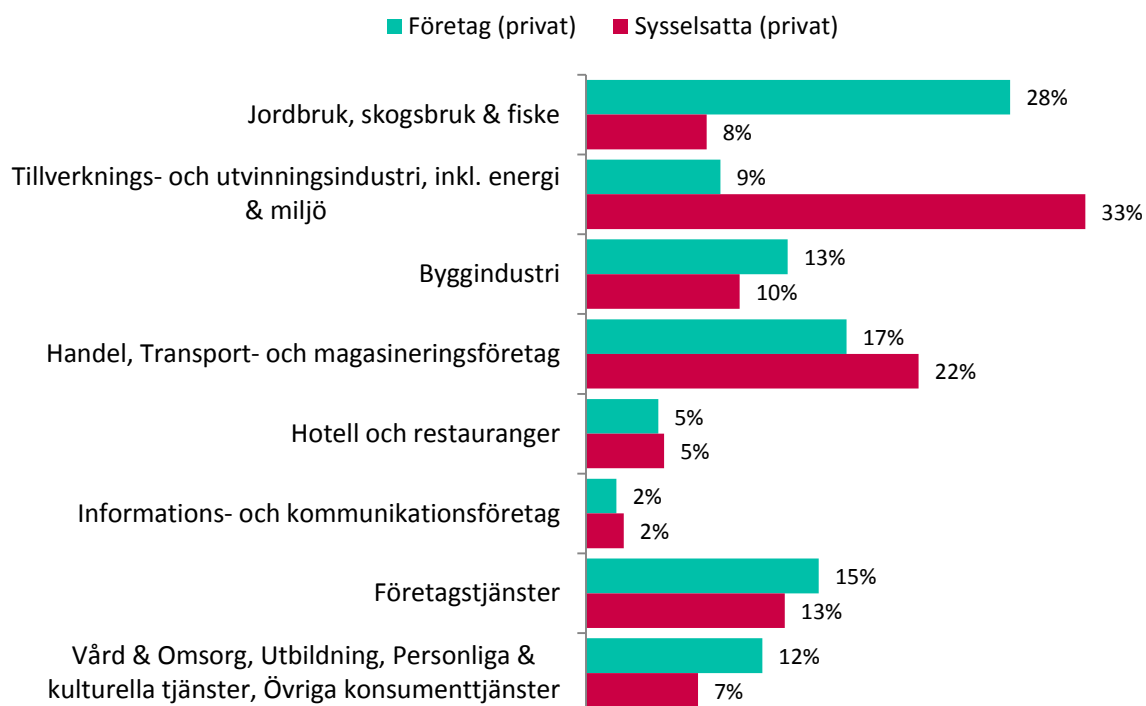
Sysselsättningen återhämtade sig snabbare i Sverige än i de övriga EU-länderna efter finanskrisen. Men eftersom arbetskraften växer har arbetslösheten legat fast på cirka 8 procent under flera år, och är särskilt hög bland lågutbildade unga. Arbetsmarknadsläget är därför speciellt bekymmersamt för grupper som står längre från arbetsmarknaden.

Läget i näringslivet kan alltså sammanfattas som något starkare. Konjunkturläget för tjänstesektorn bidrar positivt till uppgången, medan industrisektorn påverkar negativt. Sysselsättningen har sammantaget ökat och utvecklingen kan vara positiv framöver om inte något konjunkturhämmande inträffar. Även anställningsplanerna framöver är mer optimistiska än vid föregående mätning.

Tabell 1. Näringslivsstrukturen i Kalmars län²

Kalmar län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Totalt	12 823	15 947	100 689
Offentlig verksamhet	82	1 202	35 062
Övrig verksamhet	444	632	3 372
Privata företag	12 297	14 113	62 255
<i>andel privata företag av totala antalet</i>	95,9%	88,5%	61,8%
<i>andel småföretag av privata företag</i>	99,0%	99,1%	69,4%

Figur 1 Fördelning av privata företag per bransch, antal företag och sysselsatta, 2013 (källa: SCB)

² Statistiken avser företag med minst 1 sysselsatt person, år 2013. Med småföretag avses 1-49 sysselsatta. Källa: SCB

Småföretagsbarometern – Kalmar län

Sysselsättning

Sysselsättningsstillväxten bland småföretagarna i Kalmar har legat kvar på i stort sett samma nivåer sedan 2013 och är fortfarande positiv. Bakom den sammanlagt stabila nettotalet för sysselsättningsstillväxten döljer sig en kombination av kraftigt ökad anställningstakt i industrisektorn men en minskad sysselsättningsstillväxt för tjänstesektorn.

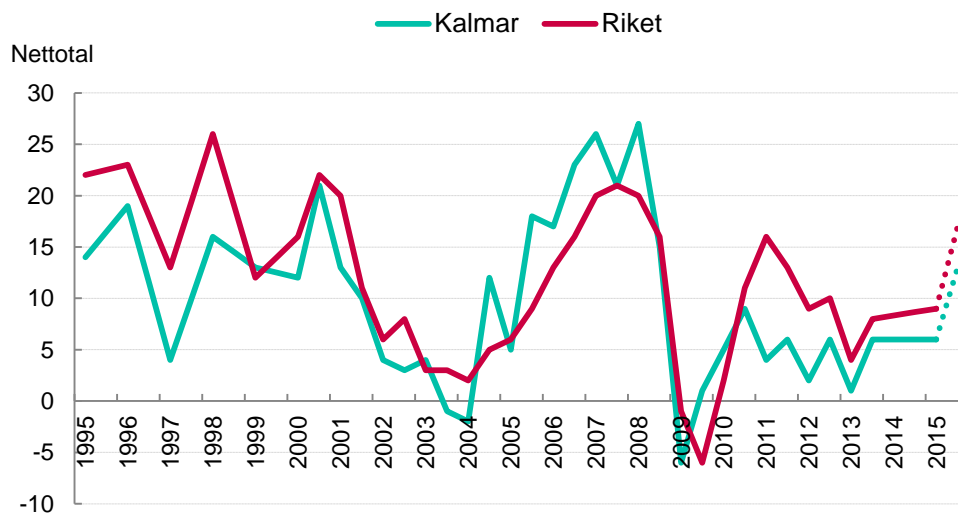
Totalt sett säger nästan var femte företag i länet (18 procent) att man har ökat sin personalstyrka medan 12 procent av företagen dragit ned personal. Nettotalet landar på 6, vilket är något under nettotalet för sysselsättningsstillväxten i riket (9). Ett nettotal över noll betyder det att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Eftersom länet har ett positivt nettotal (6) innebär det att sysselsättningen totalt sett ökar i länets företag.

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder inkluderas också som sysselsatta. Ett alternativt mått är sysselsättningsgrad, vilken mäter andelen av den arbetsföra befolkningen som är sysselsatta.

Sysselsättningen är av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Med fler i arbete kan vi producera mer och hushållens inkomster växer. Dessutom minskar statens utgifter bland annat genom att arbetslösheten kostar mindre samtidigt som skatteintäkterna ökar.

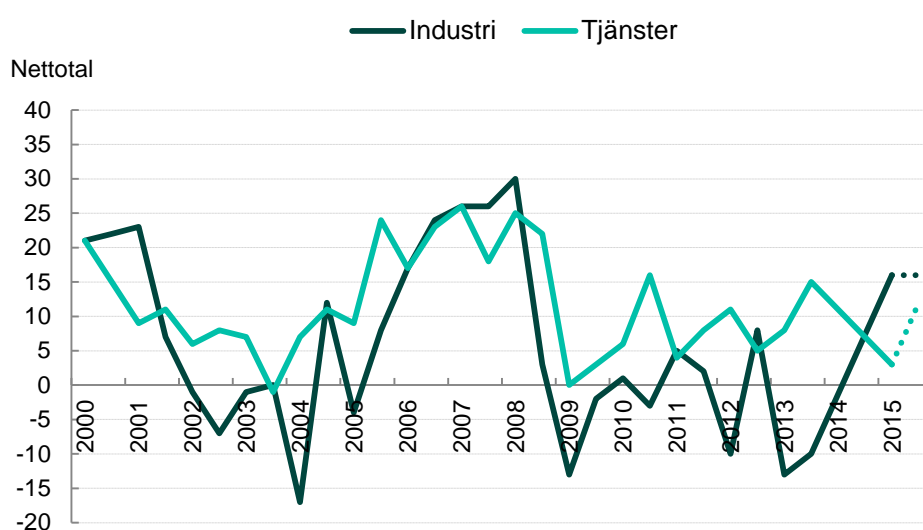
Figur 2 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2015

Inom industrisektorn har man börjat anställa igen och nettotalet hamnar nu på 16, vilket är något högre än genomsnittet för riket (11). Inom tjänstesektorn har utvecklingen varit den omvända. Fastän tretton procent av tjänsteföretagen uppger att man ökat i personal medan elva procent minskat antalet anställda har nettotalet sjunkit till tre, vilket är betydligt lägre än det nettotal på 15, som mätningen 2013 visade.

Förväntningarna framåt är optimistiska och företagen tror på en fortsatt ökad sysselsättning kommande året. Nettotalet förväntas totalt sett stiga till 13 på ett års sikt, alltså fortsatt under rikets förväntade nivåer (17). Industrin förväntar sig fortsätta anställa i samma takt medan tjänstesektorn förväntar sig ett ökat nettotal för sysselsättningen.

Figur 3 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Orderingång

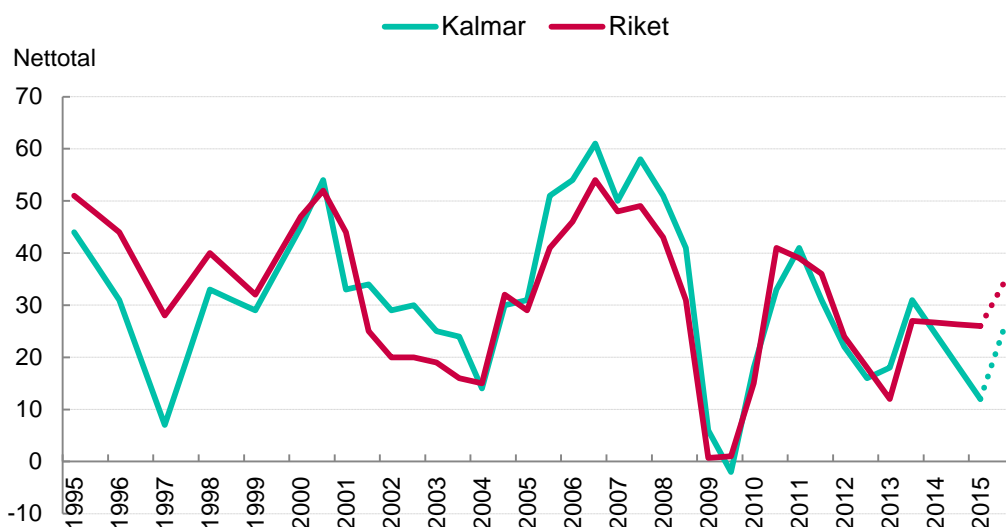
Utvecklingen i orderingången för länets småföretag har sammantaget sett en nedgång sedan 2013 och Kalmar ligger nu under riksgenomsnittet på detta område. Nedgången orsakas av minskade orderingångar i både tjänste- och industrisektorn. Sammantaget i länet är det 35 procent av småföretagen som uppger att de haft en ökande orderingång under det senaste året, medan 23 procent anger en vikande, vilket ger ett nettotal på 12. Detta kan jämföras med rikssnittet på 26.

Orderingång

Med orderingång menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period.

Figur 4 Orderutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2015

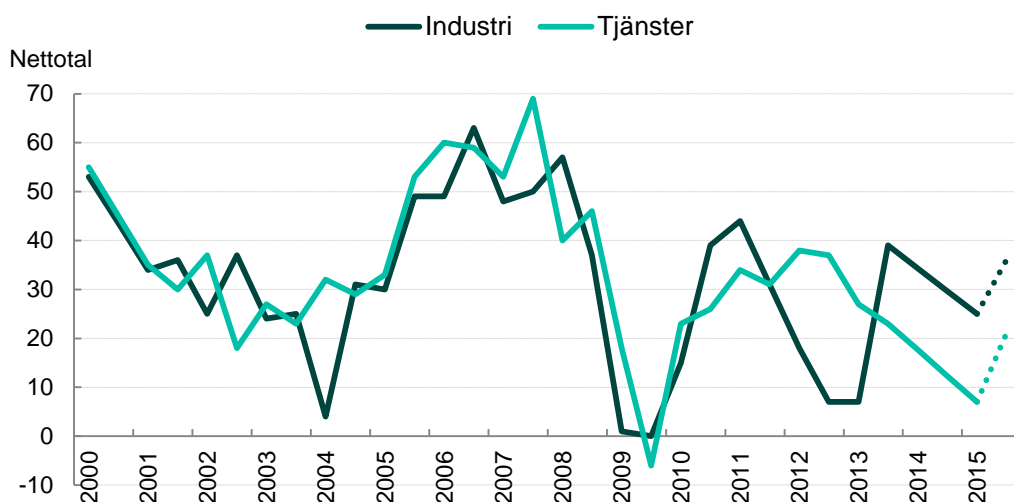

Den minskade orderingen beror alltså delvis på en återgång i industrisektorns orderingar. Industrisektorn i Kalmar län har nu ett netttotal på 25, vilket är något under rikssnittet på 32. Detta till trots redovisar 49 procent av industriföretagen att de haft en ökad ordergång under det senaste året. Ungefär hälften så många, 24 procent, har haft en minskad ordergång. Att fler småföretag har haft en ökad ordergång de senaste tolv månaderna återspeglas också i förväntningarna framåt. På ett års sikt förväntar sig industriföretagen ha ökat sin ordergång till ett netttotal på 36, vilket då ungefär motsvarar riksgenomsnittet (37) för industrisektorn.

Inom tjänstesektorn har nettotalet fallit från 23 till 7, sedan den senaste mätningen år 2013. Ordergångarna för Kalmars småföretag i tjänstesektorn ligger således en bra bit under det riksgenomsnittliga nettotalet på 24. Under det senaste året uppger 29 procent av tjänsteföretagen att ordergången ökat, medan 22 procent uppger att den har minskat. Denna försiktiga rörelse mot en återväxt i ordergången återspeglas också i tjänstesektorns förväntningar inför framtiden. Nästan vart fjärde företag förväntar sig en ökad ordergång inför det kommande året, medan 16 procent väntar sig en minskad ordergång. Totalt sett förväntar sig Kalmar läns småföretagare ett netttotal på 21 på ett års sikt, det vill säga en relativt stor ökning jämfört med dagens värde (7), men fortsatt inte ikapp riksgenomsnittet, där tjänsteföretagen förväntar sig ett netttotal på 34 för ordergången.

Sammantaget är förväntningarna gällande ordergång positiva för både tjänste- och industriföretagen. Industriföretagarna förväntar sig orderingar i nivå med riksgenomsnittet på ett års sikt. Tjänsteföretagarna förväntar sig en än bättre ökning, men ordergångarna förväntas fortsatt ligga en bit under rikets förväntningar på ett år fram i tiden.

Figur 5 Ordergång (netttotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Tackat nej till order

Hela 39 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order under det senaste året. Den huvudsakliga anledningen som företagen uppger är att de redan har mer att göra än de hinner med (65 procent av de som tackat nej). Även arbetskraftsbrist anges av många (9 procent) som en anledning.

Omsättning

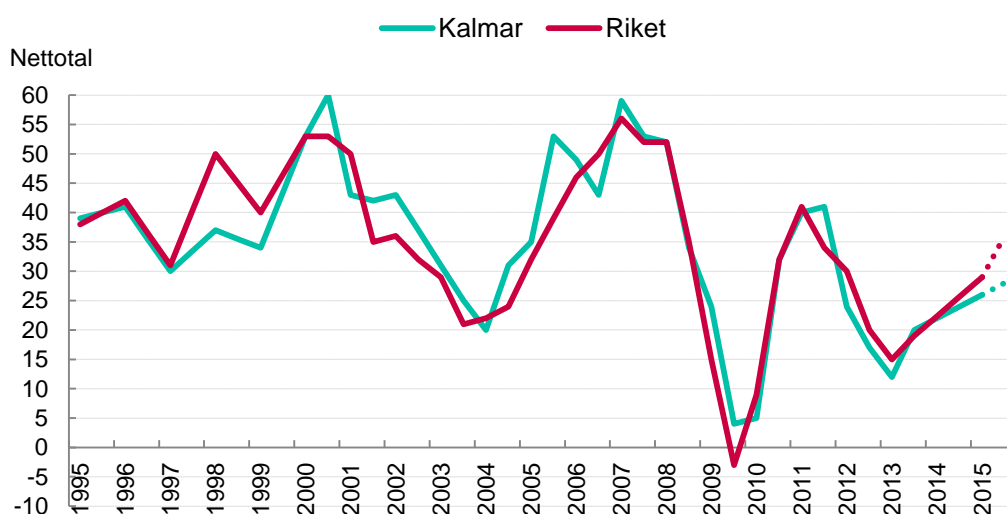
Omsättningstillväxten i Kalmar län har ökat sedan 2013 och det är framförallt tjänsteföretagen i länet som dragit utvecklingen. Dagens sammanlagda nettotal 26 är något under landet i genomsnitt (netttotal 29). Förväntningarna inför kommande år är försiktigt optimistiska. Totalt sett tror företagen i Kalmar på en marginell omsättningstillväxt de kommande tolv månaderna, där nettotalet ökar till 28, det vill säga lägre än rikets genomsnittliga förväntningar på 36.

Omsättning

Ett företags omsättning är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Resultaträkningen visar företagets intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen visar alltså om företaget har gått med vinst eller förlust.

Figur 6 Omsättningsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2015

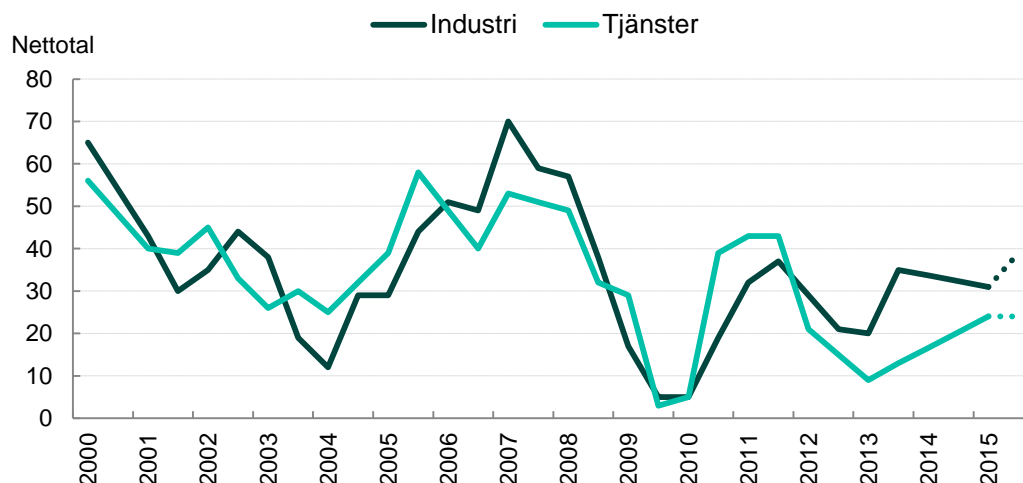

Industrin har alltså upplevt en minskad tillväxt i omsättningen och går från ett nettotal på 35 till dagens värde på 31. Inför det kommande året förväntar sig industriföretagen en ökad omsättning motsvarande ett nettotal på 39, vilket är ungefär samma som rikets förväntningar inom industriföretagen (38).

Tjänsteföretagen har däremot haft en ökad omsättningsutveckling, där nettotalet ökat från 13 vid den senaste mätningen 2013 till dagens värde på 24. Nettotalet för tjänstesektorn i

Kalmar län är dock något lägre än riksgenomsnittet (28) och inför det kommande året är tjänsteföretagens förväntningar mer försiktiga. Omsättningstillväxten förväntas ligga kvar på dagens nivåer. I jämförelse kan sägas att rikets tjänsteföretag i genomsnitt förväntar sig ökad omsättning motsvarande ett framtida netttotal på 36.

Figur 7 Omsätningsutveckling (netttotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

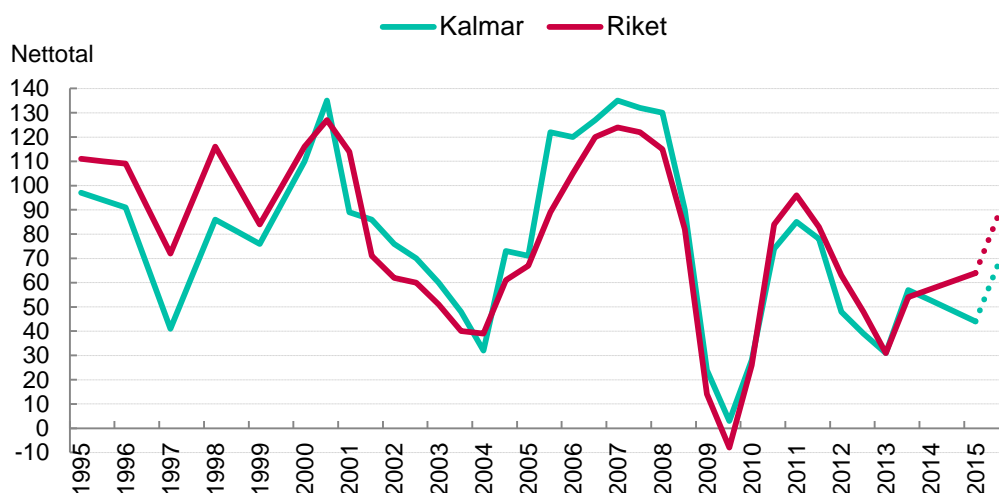

Konjunkturindikatorn

Nu har vi gått igenom utvecklingen av sysselsättning, ordergång och omsättning för länets småföretag. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2015 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 44, betydligt under rikets indikator på 64. Förväntningarna inför det kommande året är att indikatorn kommer stiga till 67, försiktiga i jämförelse med rikets förväntningar på indikatorn (87).

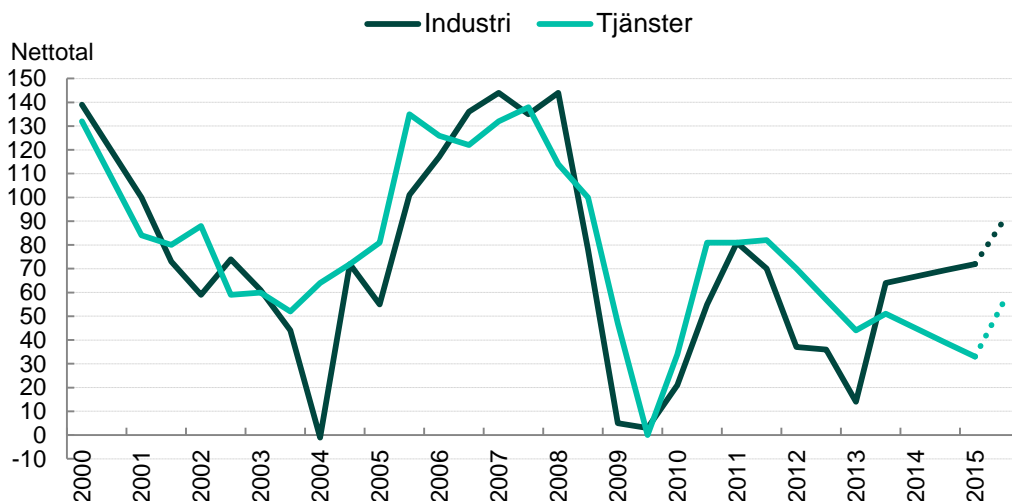
Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Kalmar län försämrades dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på 135, botten index hösten 2009 med ett värde på 3. Det är tydligt att botten är passerad och efter ett par ytterligare mindre återgångar ser konjunkturen ut att fortsätta återhämtningen under det kommande året. Konjunkturindikatorn förväntas stiga även framöver, även om denna positiva utveckling kan vändas av en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld.

Figur 8 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2015

Under det kommande året räknar tjänstesektorn med en återhämtning till 2013 års nivåer, indikatorn förväntas stiga från dagens 33 till 57. Industrin, som i årets mätning ligger på en högre indikator (72) räknar också med en förstärkt indikator (91) på ett års sikt.

Figur 9 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Kalmar, industri- och tjänstesektor 2000-2015

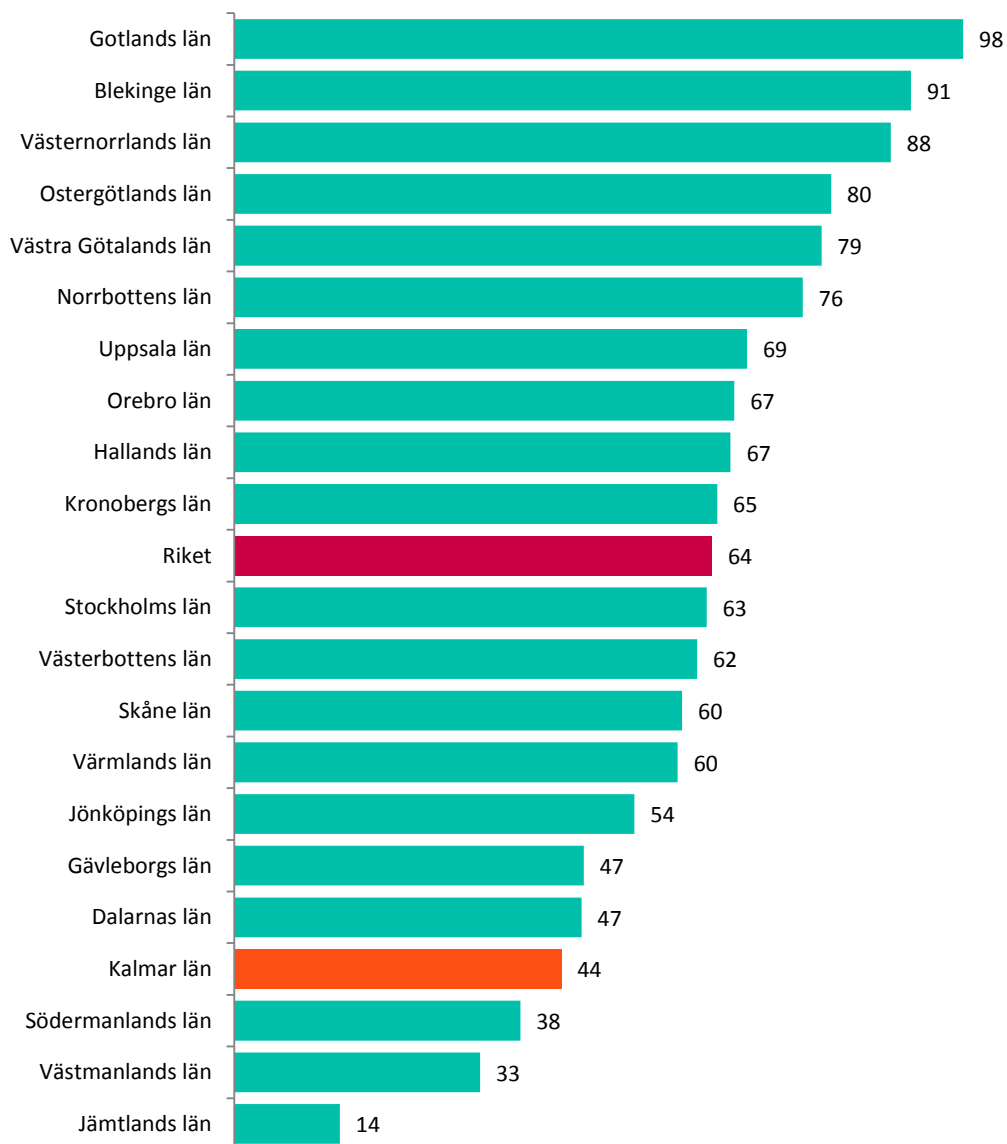
Småföretagsbarometerns resultat bekräftas i stort av Konjunkturinstitutet, som kontinuerligt analyserar hushållens och företagens syn på det ekonomiska läget.

Enligt Konjunkturinstitutet har konfidensindikatorerna för bygg- och anläggningsverksamhet, detaljhandel och privata tjänstenärningar stigit. Samtidigt har

tillverkningsindustrins konfidensindikator fallit. Även hushållens konfidensindikator minskade mellan mars och april enligt Konjunkturinstitutets mätningar. För bygg- och anläggningsverksamhet och detaljhandel visar konfidensindikatorerna på ett starkare läge än normalt, medan tillverkningsindustrins konfidensindikatorer hamnar på nivåer under det historiska genomsnittet. Läget i de privata tjänstenäringarna är något starkare än normalt.

Den sammavägda konjunkturindikatorn (44) placerar sig Kalmar län alltså betydligt under riksgenomsnittet (64).

Figur 10 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2015

Lönsamhetsutvecklingen

Lönsamheten dikterar till stor del företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar.

Från 2013 har lönsamheten i företagen i Kalmar län återhämtat sig efter åren med akut finanskris och är idag tämligen god. Det sammanlagda nettotalet är idag 21, alltså något över riksgenomsnittet (17) för lönsamhet och betydligt bättre än vid den senaste mätningen, då det sammanlagda nettotalet för Kalmar låg på -4. Idag redovisar 36 procent av Kalmars småföretagare en ökad lönsamhet, att jämföra med 14 procent som redovisar fallande vinster. På ett års sikt förväntas dock lönsamheten i Kalmar län minska till 19, i jämförelse med rikets genomsnittliga förväntningar på ökande vinster motsvarande ett nettotal på 27.

Lönsamhet

Om man är intresserad av att se om ett företag har gått bra eller dåligt räcker det inte bara med att titta på hur stor vinsten är räknat i kronor och ören. Vinsten, eller resultatet, måste ställas i relation bland annat till företagets storlek, när denna typ av mer relativt mått på vinst avses talar man om företagets lönsamhet.

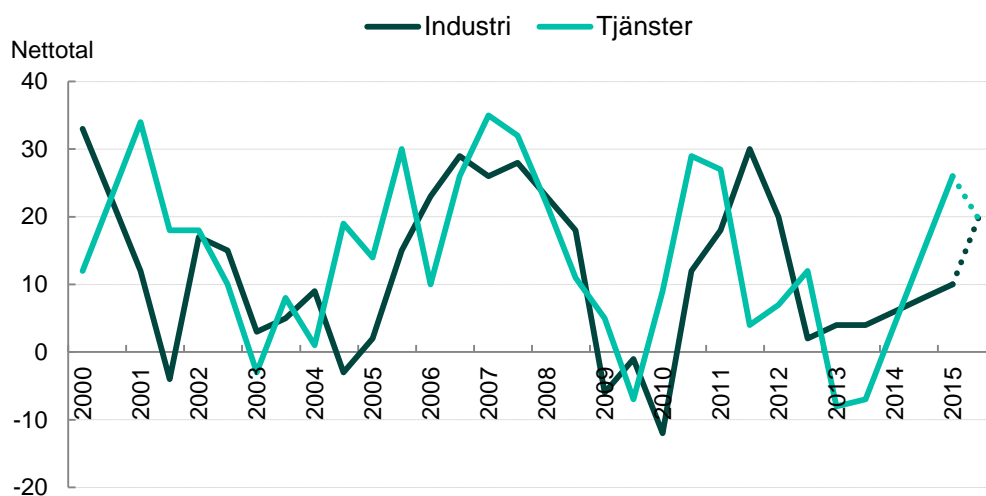
I industrisektorn har nettotalet ökat från 4 den senaste mätningen 2013 till dagens nettotal på 10. Det är alltså något fler som uppger positiv lönsamhetsutveckling än negativ. Riksgenomsnittet för industriföretagen ligger i dag dock på ett högre nettotal (18). Förväntningarna inom industrin i Kalmar är positiva, om ett år tros nettotalet för lönsamheten ligga på 21, betydligt närmare riksgenomsnittet, där industrisektorn förväntar sig en lönsamhet motsvarande ett nettotal på 26.

Tjänsteföretagens lönsamhet har ökat från ett nettotal på -7 till 26, vilket alltså är högre än rikssnittet på 18. Lönsamheten i tjänstesektorn förväntas dock minska något under det kommande året, till ett framtida nettotal på 19. Jämförelsevis tror tjänsteföretagen i riket i genomsnitt på en ökad lönsamhet motsvarande ett framtida nettotal på 27.

Den positiva utvecklingen sedan den senaste mätningen har till övervägande del letts av tjänsteföretagen men inför kommande år är alltså industriföretagen i Kalmar något mer optimistiska om lönsamhetsutvecklingen.

Figur 11 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Företagens prisförväntningar

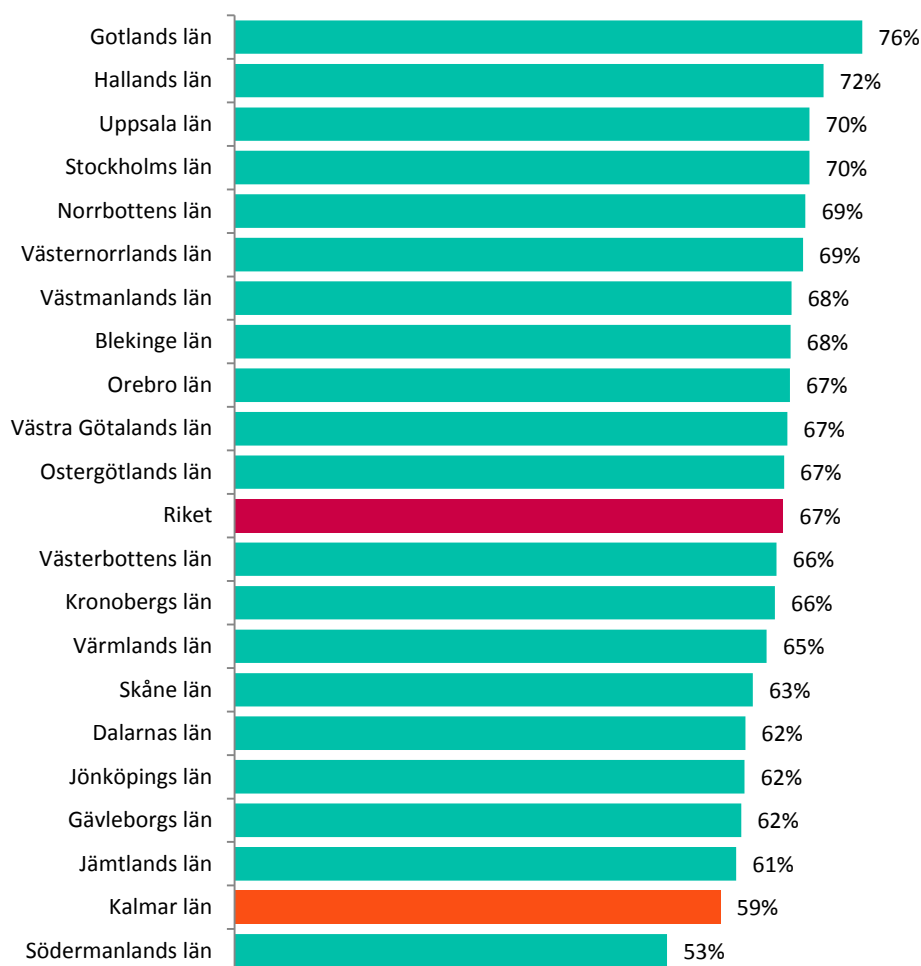
28 procent av länets småföretag förväntar sig höjda försäljningspriser under det kommande året. Företagen i Kalmar län har något lägre förväntningar gällande prisutvecklingen än riket som helhet, där 35 procent av företagen uppger att de kommer höja priserna under det kommande året. Av industriföretagen tror 31 procent av företagen på prisökningar (riksgenomsnittet är 34 procent). Inom tjänstesektorn är det 27 procent av företagen som tror på prisökningar (riksgenomsnittet är 36 procent). Tjänsteföretagen ser således sämre förutsättningar för att öka priserna.

Prisutvecklingen för de svenska företagens varor tyder inte på några större problem med konkurrenskraften jämfört med våra handelspartners. Även om den reala effektiva växelkursen ökade mellan 2010 och 2013. Sedan 2014 har Riksbanken kraftigt ställt om penningpolitikens utformning med bl.a. negativ reporänta. Omfattande köp av statsobligationer har också bidragit till en svagare krona. Förhoppningen är att detta ska ge exporten en skjuts framåt och därmed bidra till en positiv prisutveckling framöver.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

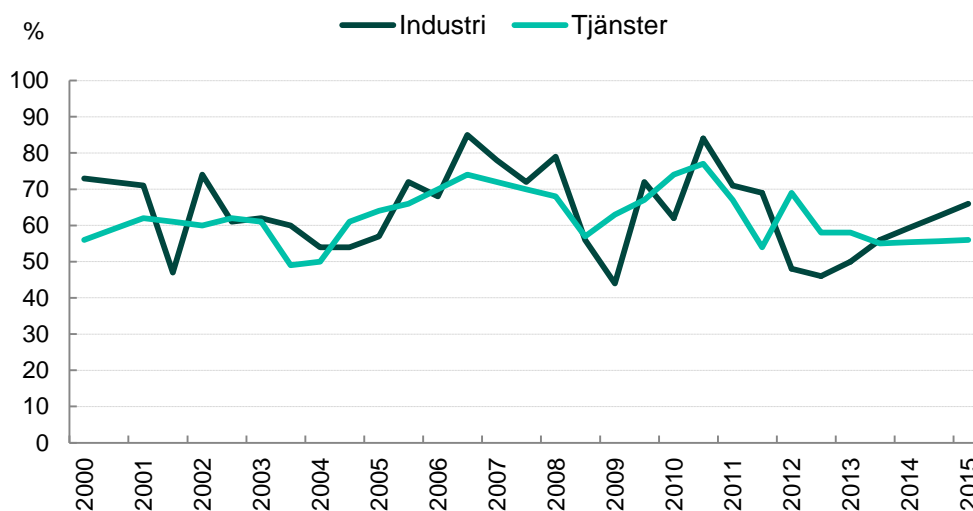
Företagen i Kalmar län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Trots detta anser 59 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt.

Figur 12 Företagens expansionsutsikter (netttotal) per län och i riket 2015

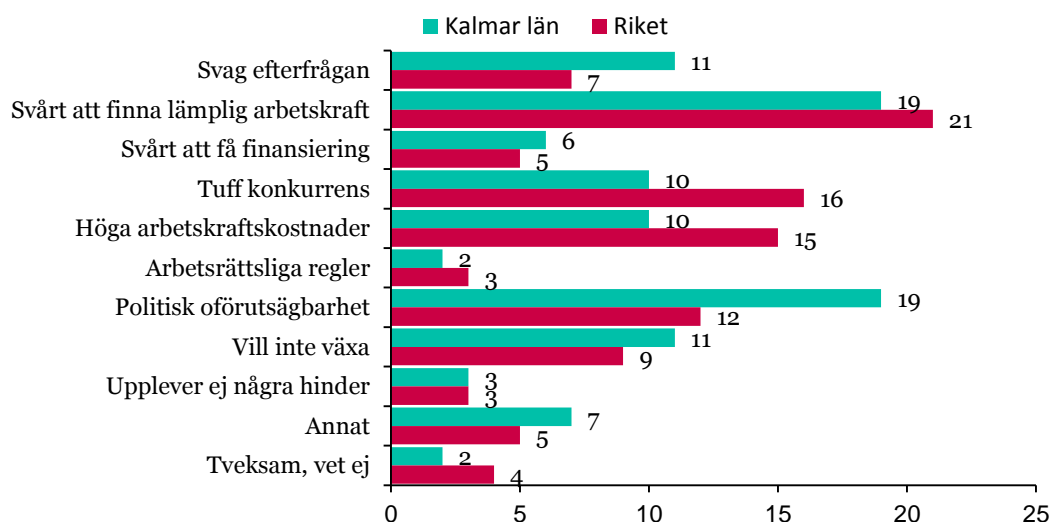
Tillverkningsindustrin har en något mer positiv syn på framtidsutsikterna än tjänsteföretagen. Bland industriföretagen ser 66 procent goda expansionsutsikter, jämfört med 56 procent av tjänsteföretagen.

Figur 13 Expansionsutsikter (netttotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektorn 2000-2015

Brist på lämplig arbetskraft har seglat upp om ett av de två största tillväxthindren som Kalmars småföretag upplever. Nästan vart femte företag (19 procent) uppger detta som största hinder. Lika många (19 procent) upplever att politisk oförutsägbarhet är det största tillväxthindret, vilket är betydligt högre än riksgenomsnittet på 12 procent. Därefter upplever Kalmars småföretagare en mängd olika hinder som störst, såväl svag efterfrågan som tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader anses av cirka 10 procent av småföretagarna vara det viktigaste hindret.

Figur 14 Tillväxthinder enligt företagen i Kalmar län och i riket 2015 (procent)

Konjunkturrisiker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisiken enligt drygt 40 procent av länets företag. Därefter upplever företagen löneökningar samt internationella konjunkturfaktorer som de största konjunkturriskerna.

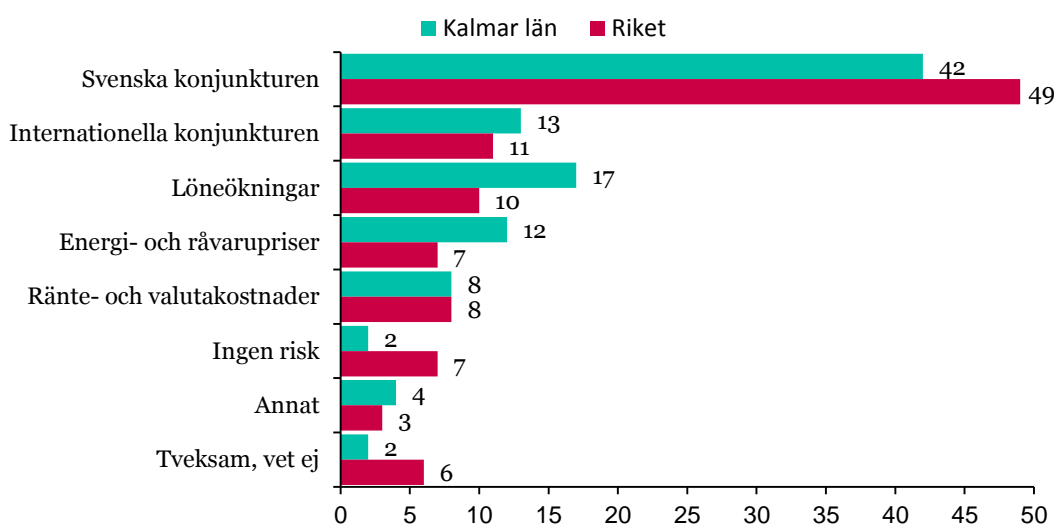
Konjunktur

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det rådande ekonomiska tillståndet i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när industrin har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att det är låg arbetslöshet och investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfrågan på deras varor eller tjänster, har de svårt att behålla personal och göra nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 15 Vilken anser du är den största konjunkturrisiken för ert företag?

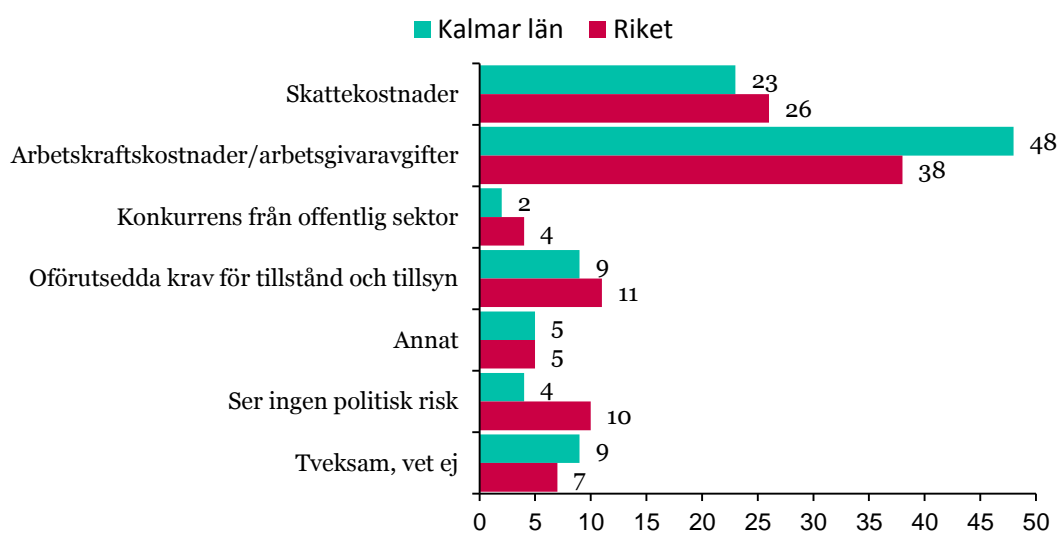
Trots att konjunkturen förbättrats och företagen är försiktigt optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. I Kalmar län upplevs också de politiska riskerna som relativt stora, jämfört med riket.

För att fördjupa förståelsen kring företagens syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker och personliga risker.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den övervägande största politiska risken av företagen i Kalmar län (48 procent). Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk.

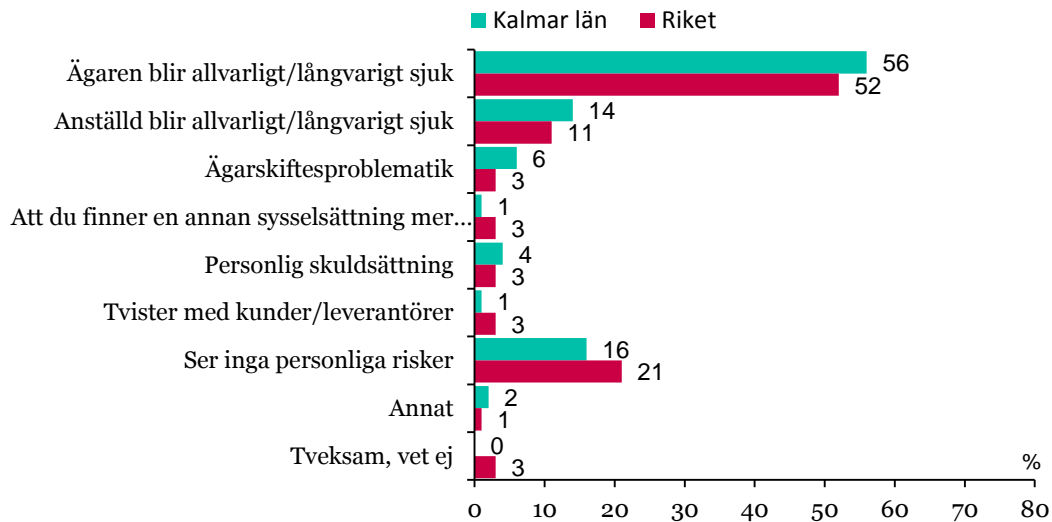
Figur 16 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Personliga risker

Liksom i riket som helhet upplever företagen i Kalmar län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare, eller ägaren blir långvarigt sjuk. I Kalmar län anser också dubbelt så många företag, jämfört med riket som helhet, att personliga risker i samband med generations- och ägarskifte är den största personliga risken.

Figur 17 Vilken anser du är den största personliga risken för ert företag?

Appendix Finansiering

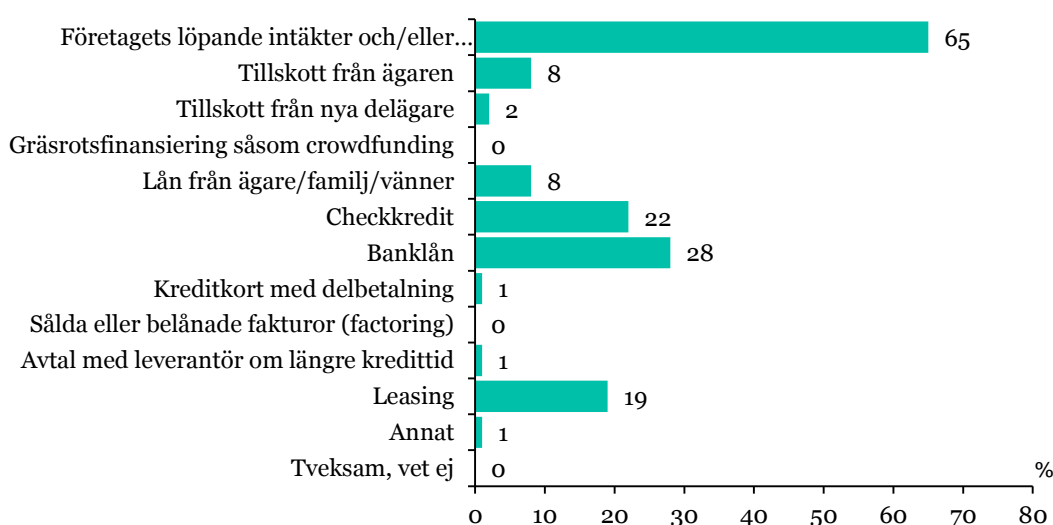
Finanskrisen slog kraftigt mot de små företagens möjligheter att finansiera sig. Även nu flera år efter finanskrisen anser många småföretag att det är svårt att få extern finansiering för att utöka verksamheten och att anställa, detta har visats in en rad undersökningar förutom av Företagarna bl.a. av Världsbanken.³

Finansieringssvårigheterna kan ha flera olika förklaringar. Den viktigaste faktorn är dock svårigheterna att få nya krediter och att utvidga befintliga banklån samt den höga kostnaden för banklån. Kostnaderna för banklån och krediter till företag tycks fortfarande vara höga i förhållande till aktiemarknadens avkastning och det låga ränteläget. Troliga förklaringar är bristfällig information mellan kreditgivare och låntagare, men också regelverk som påverkar finansieringsaktörernas utlåning till företag. Vissa regionala skillnader tycks också finnas vad gäller bankernas roll som kreditgivare till företag i regionen.

Majoriteten av alla företag använder egna medel i form av löpande intäkter och befintligt kapital till att finansiera företagets investeringar. En relativt stor andel av alla företag använder också checkkredit för att finansiera löpande verksamhet och investeringar. Skillnaden i ränta på utnyttjad checkkredit kan förväntas vara betydande mellan företag i olika storleksklasser, baserat på antal anställda etc. Räntekostnaderna kan därför vara betydligt högre för de mindre bolagen och generellt högre än vad som kan förväntas av det allmänna ränteläget i ekonomin.

I många företag finansieras också stora delar av investeringarna med tillskott eller lån från ägaren samt dennes familj. Detta resultat beskriver på ett tydligt sätt hur företagande innebär en betydande privatfinansiell risk för företagaren och dennes familj.

Figur 18 Finansieringssätt (företag som har investerat)

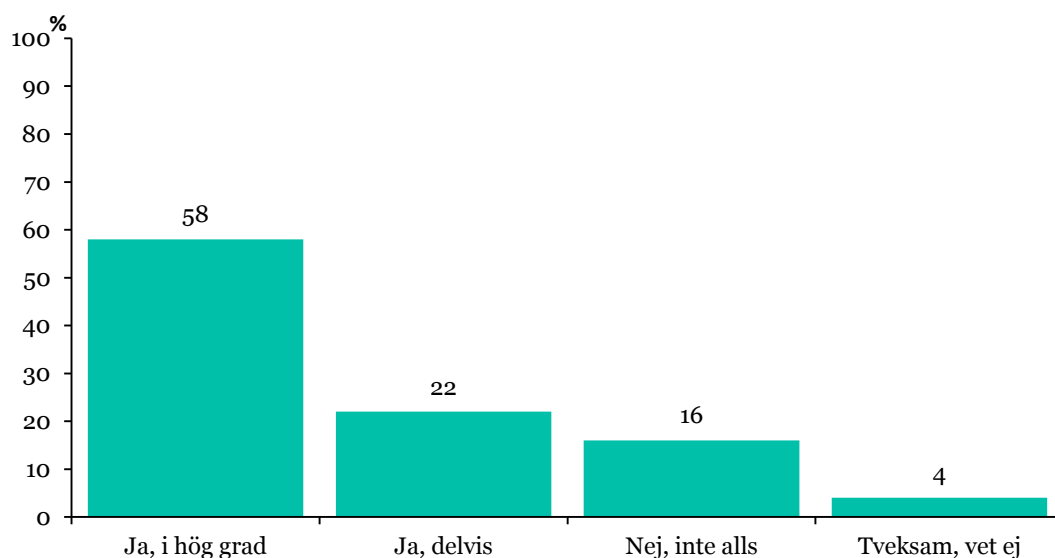
³ Sweden's Business Climate A Microeconomic Assessment, World Bank 2015.

I Företagarnas senaste finansieringsrapport svarade 47 procent av företagen att de upplever det som ganska eller mycket svårt att få extern kredit för att finansiera företagets investeringar och löpande verksamhet. Större företag har emellertid ofta betydligt lättare att finansiera sin verksamhet och investeringar med extern finansiering.⁴

Bankens lokala förankring och bemötande

Omkring hälften av alla företag i landet anser att deras bank har en hög grad av lokal förankring (48 procent). 28 procent av landets företag upplever att banken delvis har en lokal förankring. I länet är motsvarande siffror något högre, 58 procent av företagen i Kalmar anser till exempel att deras bank har en hög grad av lokal förankring. Samtidigt upplever strax under var femte företag i landet som helhet och 16 procent i Kalmar län att deras bank inte har någon lokal förankring.

Figur 19 Upplever du att företagets bank har en lokal förankring?

⁴ Se bl.a. Småföretagen vill växa – men saknar finansiering, Företagarnas finansieringsrapport 2015.

När det gäller bankernas rådgivande roll till företagen upplever 57 procent av företagen på riksnivå att de får ett delvis eller i hög grad personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor. Bland företagen i Kalmar är motsvarande andel 63 procent, dvs. något fler upplever ett engagerat bemötande.

Figur 20 Upplever du att ni får ett personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor?

